

1 Katere so različne vrste ukrepov?

Namen ukrepov zavarovanja (*mesures conservatoires/bewarende maatregelen*) je zagotoviti ohranitev pravic. Konkretno upniku omogočajo, da se zaščiti pred tveganjem, da od svojega dolžnika ne bo prejel plačila.

Če ukrepi zavarovanja ne zadostujejo, lahko sodišče odredi začasne ukrepe (*mesures provisoires/voorlopige maatregelen*), ki imajo podoben učinek kot pričakovana sodna odločba v postopku v glavni stvari. Z dokončno odločbo se lahko ti začasni ukrepi potrdijo ali razveljavijo.

Sodišče lahko odredi začasne ukrepe in ukrepe zavarovanja, ki se nanašajo na dolžnikovo premoženje. Za vračilo dolgov velja načelo, da je dolžnik za vračilo dolga odgovoren z vsem svojim premoženjem (gotovina, pohištvo, nakit in delnice) in nepremičnim premoženjem (zemljišča, stavbe in stanovanje). Upnik lahko uveljavlja tudi pravice, ki jih ima njegov dolžnik (dobroimetje, plača).

1.1 Ukrepi zavarovanja

A. Preventivni rubež

Vsak upnik lahko v primerih, ki zahtevajo hitro ukrepanje, sodišču predlaga odobritev preventivnega rubeža (*saisie conservatoire/bewarend beslag*) dolžnikovega premoženja, ki ga je mogoče zarubiti (člen 1413 sodnega zakonika (*Code judiciaire/Gerechtigd Wetboek*)). Dolžnik nato ne more več prosto razpolagati s premoženjem, ki je predmet preventivnega rubeža. To pomeni, da ga ne more več prodati, podariti ali obremeniti s hipoteko. Ta nezmožnost razpolaganja ima samo relativen učinek: velja samo v korist upnika, ki je predlagal rubež. Dolžnik ostane lastnik premoženja in ohrani pravico do njegovega uživanja.

B. Sekvestracija

Sekvestracija (*séquestre/sekwester*) je izročitev spornega predmeta v hrambo, ki traja do dokončne odločbe (člen 1955 in naslednji civilnega zakonika (*Code civil/Burgerlijk Wetboek*)). O sekvestraciji se lahko dogovorijo stranke (sporazumna sekvestracija – *séquestre conventionnel/conventioneel sekwester*) ali jo odredi sodišče (sodna sekvestracija – *séquestre judiciaire/gerechtigd sekwester*). V nasprotju z običajno izročitvijo v hrambo se lahko sekvestracija uporabi tudi za nepremično premoženje (člen 1959 civilnega zakonika).

C. Popis premoženja

Namen popisa premoženja (*inventaire/inventaris or boedelbeschrijving*) je določitev sestave zapuščine, skupnega premoženja zakoncev ali nedeljivega premoženja več strank (člen 1175 sodnega zakonika) na zahtevo upnikov, zakonca ali sodedičev. Osebe, ki zahtevajo popis premoženja, imajo pravico izbrati notarja, ki bo izdelal seznam premoženja v javni listini. V primeru nesoglasja notarja določi mirovni sodnik (*juge de paix/vrederechter*) (člen 1178 sodnega zakonika). Za morebitni spor je pristojno mirovno sodišče.

D. Zapečatenje

Posledica zapečatenja premoženja (*aposition des scellés/verzegeling*) je, da premoženje v praksi ni več na voljo. Kadar je to potrebno zaradi resnega interesa, lahko upnik, zakonec ali dedič zahteva zapečatenje predmetov, ki so del zapuščine, skupnega premoženja zakoncev ali nedeljivega premoženja več strank (člen 1148 sodnega zakonika). Zapečatenje se predlaga pri mirovnem sodišču. Ta lahko na zahtevo osebe, ki je predlagala zapečatenje, upnikov, zakonca ali dedičev tudi odredi odpravo zapečatenja. Mirovno sodišče odloči tudi o ugovoru zoper odpravo zapečatenja.

1.2 Začasni ukrepi

Začasni ukrepi so ukrepi, ki jih je mogoče preklicati in obrniti. Uporabijo se v okviru postopka za izdajo začasne odredbe (*référé/kort geding*) ali postopka v glavni stvari.

1.3 Začasna izvršitev

Začasna ali predhodna izvršitev je mogoča pod nekaterimi natančno določenimi pogoji po izdaji sode, ki še ni postala pravnomočna.

Razen v izjemnih primerih, določenih z zakonom, ali razen če sodišče ne odloči drugače s posebej obrazloženo odločbo in brez poseganja v člen 1414, ugovor (*opposition/verzet*), vložen zoper dokončne sodne odločbe, zadrži njihovo izvršitev.

Razen v izjemnih primerih, določenih z zakonom, ali razen če sodišče ne odloči drugače s posebej obrazloženo odločbo in brez poseganja v člen 1414, so dokončne sodbe začasno izvršljive ne glede na pritožbo (*appel/hoger beroep*) in brez varščine, če sodišče ni odredilo njenega pologa (člen 1397 sodnega zakonika).

2 Pod katerimi pogoji se lahko odredijo taki ukrepi?

2.1 Postopek

A. Preventivni rubež

Oseba, ki je pridobila sodno odločbo v svojo korist, lahko, tudi če je bila odločba izdana v tujini, pooblasti sodnega izvršitelja (*huissier de justice/gerechtsdeurwaarder*), da opravi preventivni rubež premoženja osebe, zoper katero je bila odločba izdana. Če sodna odločba ni bila izdana, je za izvedbo takega rubeža potrebno posredovanje sodišča.

Predlogi se vložijo pri izvršilnem sodišču (*juge des saisiesbeslagrechter*) in se proučijo enako kot predlogi v postopku za izdajo začasne odredbe (člen 1395 sodnega zakonika). Rok od vročitve vabila do prihoda pred sodišče je najmanj dva dni, vendar se lahko v nujnih primerih skrajša.

Enostranski predlog (*requête unilatérale/eenzijdig verzoekschrift*) za preventivni rubež vložijo odvetnik pri izvršilnem sodišču, ki lahko odobri odpravo rubeža.

Izvršilno sodišče odloči v osmih dneh s sklepom. Ta sklep mora sodni izvršitelj z obvestilom o rubežu vročiti osebi, zoper katero je odrejen rubež, da jo seznani s postopkom, uvedenim zoper njo.

Sklep je začasno izvršljiv brez nadaljnjih formalnosti, njegova pravnomočnost pa je zgolj relativna. Izvršilno sodišče ga lahko zaradi spremenjenih okoliščin kadar koli spremeni ali razveljavi. Tarifa za plačilo dela sodnega izvršitelja je določena s kraljevim odlokom z dne 30. novembra 1976 (belgijski uradni list z dne 8. februarja 1977).

B. Sekvestracija

Za sporazumno sekvestracijo je potreben zgolj veljaven dogovor med strankama brez posredovanja sodišča, medtem ko je to posredovanje obvezno pri sodni sekvestraciji.

V obeh primerih se postavi sodni skrbnik (*gardien judiciaire/gerechtelijke bewaarder*), ki se določi bodisi z dogovorom bodisi ga določi sodišče. Ta skrbnik mora v zvezi s predmetom, ki mu je zaupan, ravnati z vso potrebno skrbnostjo. Poleg tega mora predmet po končani sekvestraciji vrniti. Pravico ima do plačila, določenega z zakonom (tretji odstavek člena 1962 civilnega zakonika).

C. Začasni ukrepi

Začasne ukrepe je treba vedno predlagati pri sodišču v okviru postopka za izdajo začasnih odredb ali postopka v glavni stvari. Odredi jih lahko tudi arbiter (člen 1696 sodnega zakonika).

V nujnih primerih predsednik sodišča prve stopnje (*tribunal de première instance/rechtbank van eerste aanleg*) izda začasno odredbo v vseh zadevah, ki po zakonu niso zunaj pristojnosti sodišč (prvi odstavek člena 584 sodnega zakonika). „Začasna“ pomeni, da je odredba samo začasna ter da ne more imeti dokončnih in nepovratnih učinkov. Tudi predsednik delovnega sodišča (*tribunal du travail/arbeidsrechtbank*) in predsednik gospodarskega sodišča (*tribunal de commerce/rechtbank van koophandel*) lahko v nujnih primerih izda začasno odredbo v zadevah, ki spadajo v pristojnost teh sodišč.

Začasna odredba ne more vplivati na samo zadevo (v glavni stvari), kar pomeni, da je njena pravnomočnost zgolj relativna. Sodnik, ki odloča v postopku v glavni stvari, ne more biti nikakor vezan na to odredbo, saj lahko sodnik začasne odredbe odredi samo začasne ukrepe.

V postopku za razvezo zakonske zveze lahko predsednik družinskega sodišča (*tribunal de la famille/familierechtbank*) odloči o začasnih ukrepih v zvezi z osebnostjo, preživnino in premoženjem zakoncev in otrok (prvi odstavek člena 1280 sodnega zakonika).

Nasprotna stranka je po sodnem izvršitelju obveščena o odrejenih ukrepih in pozvana, naj jih upošteva, po potrebi pod grožnjo uporabe sredstev javne prisile in/ali periodične denarne kazni. Tarifa za plačilo dela sodnega izvršitelja je določena s kraljevim odlokom z dne 30. novembra 1976 (belgijski uradni list z dne 8. februarja 1977).

Mirovno sodišče, ki odloča na prvi stopnji, lahko odredi nujne začasne ukrepe za čas skupnega življenja zakoncev ali oseb v registrirani skupnosti, ki ne shajata več drug z drugim. Ti ukrepi se na primer nanašajo na družinski dom, osebnost in premoženje otrok. Ukrepi so začasni in prenehajo veljati, ko preneha skupno življenje. Z njimi ni mogoče trajno organizirati razveze zakonske zveze v primeru poročenega para. O morebitni dokončni ureditvi razveze zakonske zveze mora odločiti sodišče prve stopnje.

D. Začasna izvršitev

Sodba predstavlja izvršilni naslov. Dokler sodba ne postane pravnomočna, je ni mogoče izvršiti. Razen v izjemnih primerih, določenih z zakonom, ali razen če sodišče ne odloči drugače s posebej obrazloženo odločbo, se izvršitev odloži zaradi možnosti vložitve ugovora, ne odloži pa se zaradi možnosti vložitve pritožbe ali kasacijske pritožbe (člen 1397 sodnega zakonika).

Sodišče, ki je izdalo dokončno sodbo, lahko dovoli njeno začasno izvršitev, razen v primerih, prepovedanih z zakonom (člen 1399 sodnega zakonika), kot so na primer dokončne sodbe v zvezi z osebnim stanjem.

Če je začasna izvršitev mogoča, se opravi na tveganje stranke, ki jo predlaga. Sodišče lahko začasno izvršitev pogoji s tem, da ta stranka položi varščino (člen 1400 sodnega zakonika). Ta lahko zahteva izvršitev, vendar mora položiti določen denarni znesek ali predložiti bančno garancijo pri depozitnem in konsignacijskem uradu (*Caisse des dépôts et consignations/Deposito- en Consignatiekas*). Mogoče je namreč, da bo sodba v pritožbenem postopku razveljavljena in da bo tožena stranka upravičena do odškodnine.

2.2 Glavni pogoji

A. Preventivni rubež

Preventivni rubež se lahko odredi samo v nujnih primerih ter če je terjatev gotova, izterljiva in zapadla.

Nujnost pomeni, da je plačilna sposobnost dolžnika negotova, zaradi česar so ogrožene upnikove pravice na dolžnikovem premoženju. Preventivni rubež se ne sme uporabiti kot sredstvo pritiska, vendar je legitimen, če je glede na objektivna merila finančni položaj dolžnika negotov. Nujnost mora biti podana tako v času rubeža kot tudi v času, ko sodnik odloči o njegovi ohranitvi.

Terjatev upnika mora biti gotova, kar pomeni, da mora biti zadostno utemeljena in je ni mogoče razumno izpodbijati. Dalje, biti mora izterljiva. Njen znesek mora namreč biti določen ali ga mora biti vsaj mogoče začasno oceniti. Če natančen znesek dolga še ni določen, ga bo ocenilo sodišče. Nazadnje, terjatev mora biti zapadla, kar pomeni, da mora imeti upnik pravico zahtevati njeno plačilo. V členu 1415 sodnega zakonika je ta pogoj natančneje opredeljen, da bi se lahko tudi terjatve v zvezi z rednimi prihodki, ki bodo zapadle (preživnine, najemnine, obresti), in celo pogojne in morebitne terjatve upoštevale za preventivni rubež.

B. Sekvestracija

Sodišče lahko odredi sodno sekvestracijo zarubljenega premičnega premoženja dolžnika, nepremičnine ali premičnine, katere lastništvo ali posest je predmet spora med dvema ali več osebami, ali predmetov, ki jih dolžnik ponudi za poravnavo dolga (člen 1961 civilnega zakonika). Na splošno to pravilo velja vedno, kadar okoliščine zadeve upravičujejo sekvestracijo kot obliko ukrepa zavarovanja za ohranitev predmetov v obstoječem stanju, ne da bi to ogrozilo dokončno rešitev. Nujnost ni pomembna. Vendar pa bo sodišče pri uporabi sekvestracije previdno, saj gre za resen in izjemen ukrep, ki se lahko odobri samo, če zanj obstajajo dovolj dobri razlogi.

C. Začasni ukrepi

Zadeva lahko privede do postopka za izdajo začasnih odredb samo, kadar je tako nujna, da bi tožnik, če ukrepi ne bi bili takoj sprejeti, utrpel precejšnjo škodo ali bi imel resne nevšečnosti. Nujnost je torej bistveno merilo, da se lahko začne postopek za izdajo začasnih odredb.

Tudi začasni ukrepi v okviru postopka v glavni stvari morajo biti nujni. Zato se ti ukrepi, ki jih je mogoče predlagati pri mirovnem sodišču, imenujejo „nujni začasni ukrepi“ (*mesures provisoires urgentes/dringende voorlopige maatregelen*).

D. Začasna izvršitev

Merilo, ki ga sodišče upošteva pri odločanju, ali bo dovolilo začasno izvršitev ali ne, se nanaša na tveganje tožnika, da bo nasprotna stranka po nepotrebnem zavlačevala izvršitev sodbe ali jo onemogočila. Če nasprotna stranka vložijo pritožbo ali ugovor samo zato, da bi se izognila izvršitvi sodbe, bo to sodišče, ki je izdalo sodbo, spodbudilo k odreditvi njene začasne izvršitve. V nekaterih zadevah pa je začasna izvršitev prepovedana (glej zgoraj).

3 Cilj in predmet takih ukrepov

3.1 Katere vrste premoženja so lahko predmet takih ukrepov?

A. Preventivni rubež

Predmet preventivnega rubeža so lahko vse vrste premoženja (premično, nepremično in nematerialno). Vendar nekaterih vrst premoženja ni mogoče zarubiti (ali jih je mogoče zarubiti samo delno). Nezarubljenost izhaja iz zakona, narave premoženja ali povezave med premoženjem in dolžnikom.

Premoženje, ki ga ni mogoče zarubiti, je navedeno v členu 1408 sodnega zakonika. Če povzamemo, so to premoženje, ki ga dolžnik nujno potrebuje, predmeti, potrebni za izobraževanje ali poklicno usposabljanje osebe, zoper katero se predlaga rubež, ali njenih otrok, premoženje, ki ga ta oseba nujno potrebuje za opravljanje poklica, predmeti, potrebni za verske obrede, hrana in gorivo. Člen 1410(2) sodnega zakonika določa terjatve, ki jih ni mogoče nikoli zarubiti, med drugim so to družinske dajatve in minimalna plača.

Plače dolžnika in drugi primerljivi dohodki se lahko zarubijo samo delno. Zneski so določeni v členu 1409(1) sodnega zakonika in se vsako leto prilagodijo s kraljevim odlokom, ki upošteva indeks cen življenjskih potrebščin. S členom 1410(1) sodnega zakonika je področje uporabe delnega rubeža razširjeno med drugim na preživnine, pokojnine, nadomestila za brezposelnost, nadomestila zaradi nezmožnosti za delo in invalidnine.

Premoženje, ki je predmet rubeža, sodni izvršitelj navede v uradnem zapisniku zaradi njegove morebitne poznejše prodaje, razen če se lahko prek sodnega izvršitelja doseže dogovor z upnikom. Odstranitev premoženja, ki ga je navedel sodni izvršitelj, je formalno prepovedana in pomeni kaznivo dejanje.

B. Sekvestracija

Sodišče lahko odredi sodno sekvestracijo zarubljenega premičnega premoženja dolžnika, nepremičnine ali premičnine, katere lastništvo ali posest je predmet spora med dvema ali več osebami, ali predmetov, ki jih dolžnik ponudi za poravnavo dolga (člen 1961 civilnega zakonika).

C. Začasni ukrepi

V postopkih za izdajo začasne odredbe je začasna ureditev mogoča v vseh vrstah zadev. Predsednik sodišča prve stopnje je pristojen za odločanje o vseh civilnopravnih sporih. Za zadeve, povezane z delovnim ali gospodarskim pravom, pa je pristojen predsednik delovnega ali gospodarskega sodišča.

Družinsko sodišče lahko odredi nujne začasne ukrepe za čas skupnega življenja, na primer glede družinskega doma, osebnosti in premoženja otrok. To velja samo za zakonce (člen 223(1) civilnega zakonika) in osebe v registrirani skupnosti (člen 1479(1) civilnega zakonika), ne pa tudi za osebe v neregistrirani skupnosti.

D. Začasna izvršitev

Načeloma so lahko vse sodbe predmet začasne izvršitve, če jo odobri sodišče, razen v primerih, prepovedanih z zakonom (člen 1399 sodnega zakonika).

3.2 Kakšni so učinki takih ukrepov?

A. Preventivni rubež

Oseba, zoper katero se opravi rubež, ne izgubi lastninske pravice in pravice do uživanja (rabe, oddaje v najem, prihodkov, dobičkov) zarubljenega premoženja. Edina omejitev je, da ga ne sme odsvojiti ali obremeniti s hipoteko. Dejstvo, da dolžnik nima pravice razpolagati z zadevnim premoženjem, pomeni, da bi bil kakršen koli posel, ki bi ga kljub vsemu sklenil, sicer veljaven, ne bi pa ga bilo mogoče uveljavljati zoper upnika, ki je predlagal rubež. Upniku ga torej ne bi bilo treba upoštevati in bi lahko ravnal, kot da se posel ni zgodil.

B. Sekvestracija

Sekvestracija tako kot običajna izročitev v hrambo pomeni prenos materialne posesti premoženja na skrbnika. Skrbnik lahko opravlja samo dejanja za ohranitev premoženja.

C. Začasni ukrepi

Ni relevantno.

D. Začasna izvršitev

Posledica začasne izvršitve je izvršitev sodbe kljub možnosti njene razveljavitve v pritožbenem postopku s pritožbo ali postopku z ugovorom. Tožnik nosi tveganje, povezano z izvršitvijo (glej zgoraj).

3.3 Kakšna je veljavnost takih ukrepov?

A. Preventivni rubež

Veljavnost preventivnega rubeža je omejena, načeloma na tri leta. Izvršilno sodišče lahko določi krajši rok. Rubež se lahko obnovi, dokler se prvi rok še ni iztekel. Obnovitev, ki dejansko pomeni podaljšanje obstoječega roka, se odobri, če obstajajo utemeljeni razlogi in še vedno obstaja nujnost.

B. Sekvestracija

Zakon ne določa nobenega roka za sekvestracijo. Če ni več tveganja, da predmetov ne bo mogoče ohraniti v obstoječem stanju in da bo dokončna rešitev ogrožena, se sekvestracija odpravi.

C. Začasni ukrepi

Zakon ne določa časa veljavnosti začasnih ukrepov. Z dokončno odločbo v sporu se lahko začasni ukrepi potrdijo ali razveljavijo.

D. Začasna izvršitev

Ni relevantno.

4 Ali se je zoper ukrep mogoče pritožiti?

A. Preventivni rubež

Oseba, ki je predlagala rubež, se lahko pritoži zoper sklep izvršilnega sodišča, s katerim je zavrnjena oprava preventivnega rubeža, in sicer v enem mesecu po vročitvi sklepa (prvi odstavek člena 1419 in člen 1031 sodnega zakonika). Zadeva se obravnava enako kot pred prvim sodiščem; sodbo izda zunajobravnavni senat (*chambre du conseil/raadkamer*). Če je rubež odobren na drugi stopnji, mora oseba, zoper katero se predlaga rubež in ki mu želi nasprotovati, pri pritožbenem sodišču (*cour d'appel/hof van beroep*) vložiti ugovor tretjega (*tierce opposition/derdenverzet*).

Oseba, zoper katero se predlaga rubež, ali katera koli druga zainteresirana stranka lahko vloži ugovor tretjega zoper sklep izvršilnega sodišča, s katerim je odobren preventivni rubež (člen 1419 sodnega zakonika). Ugovor tretjega je treba vložiti v enem mesecu od vročitve sklepa o odobritvi rubeža pri sodišču, ki je izdalo navedeni sklep (člen 1125 sodnega zakonika). Ugovor tretjega nima odločilnega učinka, razen če izvršilno sodišče odobri odložitev izvršitve.

B. Sekvestracija

Ni relevantno v primeru sekvestracije, dogovorjene med strankama.

Sodna sekvestracija je odločba sodišča, zoper katero je mogoče vložiti pravno sredstvo v skladu z določbami sodnega zakonika.

C. Začasni ukrepi

Vsaka stranka, ki meni, da je oškodovana zaradi sklepa, izdanega v postopku za izdajo začasne odredbe, ima možnost vložitve pritožbe ali ugovora.

Pritožbeno sodišče odloča o pritožbah zoper sklepe predsednika sodišča prve stopnje ali gospodarskega sodišča. Pritožbe zoper sklepe predsednika delovnega sodišča je treba vložiti pri delovnem sodišču.

Rok za vložitev pritožbe ali ugovora je en mesec od vročitve sklepa, če se je postopek začel s sodnim pozivom (*assignation/dagvaarding*) ali prostovoljnim prihodom pred sodišče (*comparution volontaire/vrijwillige verschijning*), in en mesec od obvestila o sklepu s sodnim pisanjem (*pli judiciaire/gerechtsbrief*), če je bil sklep izdan na podlagi enostranskega predloga.

D. Začasna izvršitev

Pritožba zoper začasno izvršitev ni mogoča. Pritožbeno sodišče namreč ne sme v nobenem primeru prepovedati ali odložiti izvršitve sodbe (člen 1402 sodnega zakonika).

Zadnja posodobitev: 24/10/2019

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.